

KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRLÜĞÜ
Directorate of Corporate Communication

Dersin Adı: İş Sağlığı ve Güvenliği

Dr. Öğr. Üyesi Sinan UZUNDUMLU

Nelere değineceğiz?

Çalışma Ortamı Gözetimi

- ✓ Çalışma Ortamı Gözetimi ve Kapsamı,
- ✓ İş Sağlığı ve Güvenliği Kurumlarının Görevleri,
- ✓ Çalışma Yeri Gözetimi Kapsamında Yapılacak Kontroller,
- ✓ Ortam Ölçümleri,
- ✓ Çalışma Ortamı Gözetimine Ait Kayıt ve İstatistikler

Çalışma Ortamı Gözetimi nedir?

- Çalışma ortamı gözetimi; işyerlerinde çalışanların maruz kalabilecekleri endüstriyel kirlenmelerin (Ör: gürültü, kimyasal gazlar, tozlar vb.) iş sağlığı ve güvenliği mevzuatları kapsamında değerlendirilmesidir.

Çalışma Ortamı Gözetimi ve Kapsamı

Çalışma ortamının gözetimi, işyeri sağlık ve güvenlik birimi (İSGB) ile ortak sağlık ve güvenlik biriminin (OGSB) işyerinde sağlık ve güvenlik tehlikelerine karşı yürüteceği her türlü önleyici ve düzeltici faaliyeti kapsar.

- Önleyici faaliyet + Düzeltici faaliyet = Çalışma Ortam Gözetimi

Çalışma Ortam Gözetimi ile ilgili faaliyetler esas olarak İş Güvenlik Uzmanının görevleri arasındadır.

Çalışma Ortamı Gözetimi ve Kapsamı

- İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda yapılan çalışmaların temel **amaçlarından** birisi **maruziyetlerin ortadan kaldırılması** veya güvenli olduğuna inanılan düzeylerde **kontrol edilmesi** yoluyla meslek hastalıklarının önlenmesidir.
- Tehlike varsa, ölçülmesi, önleminin belirlenmesi ve kaynakta kontrol edilmesi gerekir.
- Bu kapsamda çalışma ortamının gözetimi iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesinde etkili bir yöntemdir.

Çalışma Ortamı Gözetimi yapılırken;

- ✓ İşyerindeki tehlikeler ve riskler belirlenecek,
- ✓ Risk değerlendirmesi yapılacak,
- ✓ Risk değerlendirmesine göre Ortam Gözetimi için plan yapılacak,
- ✓ Planda yer alan öneriler işverene sunulacak,
- ✓ Yerine getirilip getirilmediği izlenecek,
- ✓ İşyeri bina ve eklentileri,
- ✓ İşyerinde bulunan iş ekipmanları,
- ✓ İşyerinde kullanılan ve üretilen maddeler,
gibi faktörler dikkate alınır.

Çalışma Ortamı Gözetimi ile ilgili işverenin yükümlülükleri

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 10. maddesinde
İşveren;

- iş sağlığı ve güvenliği yönünden çalışma ortamına ve çalışanların bu ortamda maruz kaldığı risklerin belirlenmesine yönelik **gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların** yapılmasını sağlar.
- Kanunun 4'ncü maddesinin (2). bendinde açıkça belirtildiği gibi işyeri dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alınması işverenin sorumluluklarını ortadan kaldırmamaktadır

İş Sağlığı ve Güvenliği Kurumlarının Görevleri

İSGB VE OSGB' ler;

- İşyerinde sağlık ve güvenlik risklerine karşı yürütülecek her türlü koruyucu, önleyici ve düzeltici faaliyeti kapsayan çalışma ortamı gözetiminden,
- İşçilerin sağlığını korumak ve geliştirmek amacı ile işçilere verilecek sağlık gözetiminden,
- İşçilerin iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ve bilgilendirilmelerinden,
- Çalışma ortamının gözetimine ve işçilerin sağlık gözetimine ait bütün bilgileri kayıt altına alınmasından

sorumludurlar.

İş Güvenliği Uzmanının Çalışma Ortamı Gözetimi Yönünden Görevleri

İş Güvenliği Uzmanları;

- Çalışma ortamının gözetimini yapmak,
- İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden yapılması gereken periyodik bakım, kontrol ve ölçümleri planlamak ve uygulanmasını kontrol etmek,
- İşyerinde kaza, yangın veya patlamaların önlenmesi için mevzuata uygun çalışmalar yapmak ve uygulamaları takip etmek,
- Periyodik olarak eğitimleri ve tatbikatları yaptırmak.
- Çalışma ortamının gözetimi ile ilgili çalışmalarını kaydetmek ve yıllık değerlendirme raporunu işyeri hekimi ile işbirliği yaparak hazırlamak.

İle yükümlüdür.

İş Yeri Hekiminin Çalışma Ortamı Gözetimi Yönünden Görevleri

İş yeri hekiminin;

- Sağlık gözetimi sonuçlarına göre, bulunması halinde iş güvenliği uzmanı ile işbirliği içinde çalışma ortamının gözetimi kapsamında gerekli ölçümlerin yapılmasını önermek, ölçüm sonuçlarını değerlendirmek,

gibi sorumlulukları vardır.

Ortam Ölçümleri

- Gaz ölçümleri
- Toz ölçümleri
- Gürültü ölçümleri
- Termal konfor ölçümleri
- Aydınlatma ölçümleri

Ortam Ölçümleri

Gaz Ölçümleri

- Prosesten kaynaklanan kimyasal gazların ölçülerek tespit edilmesi amaçlanır. Bu ölçümler yapılırken kullanılan araçlar;
  - Renkli Tüpler
  - Sensörler
  - Taşınabilir Gaz Kromotografları
  - Numune Toplama Pompası

Ortam Ölçümleri

Toz Ölçümleri

- Prosesten çıkan toz tespit edilir ve çalışma ortamındaki miktarı özel cihazlarla belirlenir. Genellikle ölçüm sonucu mg/m^3 tespit edilir.

Toz ve Gaz Ölçümlerine İlişkin Mevzuat

Elde edilen veriler aşağıdaki yönetmelik ve tüzüklere göre değerlendirilir.

- Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
- Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik,
- Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
- Diğer yönetmelikler (Titreşi, Gürültü vs)
- Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük

Ortam Ölçümleri

Gürültü Ölçümleri

- Gürültü ölçümleri bir ses seviyesi ölçer ile yapılır ve sonuçlar raporlanır. Raporlar herhangi bir denetim veya acil bir durum için saklanır.
- Gürültü ölçümleri için yasal dayanak; Gürültü Yönetmeliğinde belirtilen değerler esas alınır.
- Bu mevzuatlara göre sınır değerleri;
  - Maruziyet sınır değerleri : 87 (seksen yedi) dB (A)
  - En yüksek maruziyet etkin değerleri : 85 (seksen beş) dB (A)
  - En düşük maruziyet etkin değerleri : 80 (seksen) dB (A) şeklindedir.

Ortam Ölçümleri

Aydınlatma Ölçümleri

- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü kapsamında işyerlerinde suni ışık kullanıldığı hallerde aydınlatma miktarları ölçülerek raporlanacaktır.

Bu ölçümler;

- Avlular ve dış kesimlerde 20 (yirmi) lüx'ten,
- Kaba malzeme taşınması gibi işlerin yapıldığı yerlerde 50 (elli) lüx'ten,
- Kaba işlerin yapıldığı yerlerde 100 (yüz) lüx'ten,

Periyodik Kontroller

Çalışma ortamında yapılması gereken periyodik kontroller aşağıdaki gibidir.

- Kaldırma-taşıma araçlarının kontrolü
- Basınçlı kapların kontrolü
- Topraklama kontrolleri
- Elektrik tesisatının kontrolü, v.s.

Periyodik Kontroller

Kaldırma-Taşıma Araçlarının Kontrolleri

- Kaldırma-taşıma araçlarının kontrolleri bir makine mühendisi tarafından 3 (üç) aylık periyotlar ile yapılır.
- Bu araçlar kısaca; vinçler, caraskallar, forkliftler, transpaletler vb.

Basınçlı Kapların Kontrolleri

- Basınçlı kapların kontrolleri bir makine mühendisi tarafından yılda 1 (bir) defa yapılır ve raporlanır.

Periyodik Kontroller

Topraklama Kontrolleri

- Makinelerin gövde topraklamaları, elektrik panolarının topraklamaları bir elektrik mühendisi tarafından yılda 1(bir) 4 defa kontrol edilir ve raporlanır.
- Eğer elektrik panosunun veya makinenin yeri değiştirildiyse ölçüm tekrarlanır.
- Seyyar elektrik panolarında ise ölçümler pano yer değiştirmediyse 6 (altı) ayda bir, eğer pano yeri değiştiyse derhal ölçüm yapılarak raporlanır.

Elektrik Tesisatı Kontrolleri

- Elektrik tesisatının kontrolleri bir elektrik mühendisi tarafından yılda 1 (bir) defa kontrol edilir ve sonuç raporlanır.
- Tesisatta yapılan değişimlerde ise kontroller yenilenir.

- Kaynaklar
İSG kanunu
İş Kanunu
Çeşitli WEB tabanlı anonim belge ve görseller